

Klíčová slova: důkazní břemeno, statutární orgán, výslech svědka, autorské právo, autorské dílo, licenční smlouva, bezdůvodné obohacení

Dotčená ustanovení: § 40 odst. 4 autorského zákona; § 126 odst. 4 a § 131 občanského soudního řádu

P r á v n í v ě t a:

„Důkazní břemeno není možné přenášet na stranu, která by musela prokazovat tzv. negativní skutečnost, neboť požadavek na prokázání negativní skutečnosti (že se něco nestalo) je v rozporu s důkazní teorií, kdy negativní skutečnost může být fakticky „prokázána pouze prokázáním“.“

„Fyzická osoba, která je statutárním orgánem právnické osoby, může být vyslechnuta v řízení, jehož účastníkem je tato právnická osoba pouze tehdy, pokud dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak a jestliže s tím souhlasí účastník, který má být vyslechnut.“

Z o d ů v o d n ě n í:

1 PŘEDMĚT SPORU, PRAVOMOC ROZHODČÍHO SOUDU

- 1.1 Strana žalující se žalobou ze dne 12.9.2014 doručenou Rozhodčímu soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“) dne 15.9.2014 domáhala, aby straně žalované byla uložena povinnost zaplatit částku 59.290,- Kč s příslušenstvím. Při ústním jednání konaném dne 21.1.2015 strana žalující žalobu rozšířila o částku 25.410,- Kč s tím, že se jedná o 3x částku 8.470,- Kč, přičemž tato částka představuje bezdůvodné obohacení za neoprávněné nakládání s autorským dílem bez potřebné licence dle § 40 odst. 4 autorského zákona za měsíce březen, duben a květen roku 2014.
- 1.2 Pokud jde o nárok, o který byla žaloba rozšířena při ústním jednání konaném dne 21.1.2015, strana žalovaná vznesla námitku nedostatku pravomoci Rozhodčího soudu, když v této věci nebyla mezi stranami sjednána rozhodčí smlouva, neboť licenční smlouva, v níž byla rozhodčí doložka obsažena, zanikla dne 15.3.2014, tedy předtím, než vznikl nárok, o který strana žalující žalobu rozšířila. Tuto námitku rozhodčí senát neshledal důvodnou a námitku při ústním jednání konaném dne 23.2.2015 zamítl. Vyšel přitom zejména z formulace rozhodčí doložky obsažené v licenční smlouvě ze dne 1.4.2011, která stanoví, že v rozhodčím řízení budou řešeny nejen spory vyplývající z ustanovení smlouvy, ale i spory, které s ustanoveními smlouvy souvisí. Strana žalující přitom rozšířila žalobu o nárok vyplývající z toho, že strana žalovaná měla pokračovat v užívání počítačového programu, který byl předmětem licence dle licenční smlouvy, i po zániku licenční smlouvy. Pokračování v užívání tedy úzce souvisí s tím, že strana žalovaná počítačový program užívala řádně v souladu s licenční smlouvou a poté pokračovala v užívání přesto, že její právo užívat počítačový program zaniklo.

2 TVRZENÍ STRAN

- 2.1 Strana žalující v žalobě uvedla, že dne 1.4.2011 uzavřela se stranou žalovanou licenční smlouvu, na jejímž základě poskytovala straně žalované přístupové informace umožňující straně žalované jako vlastníku a provozovateli hotelu dálkový on-line přístup k počítačovému programu H a využívání jeho funkcí a databáze pro ubytovací zařízení. Udělením přístupového klíče k počítačovému programu byla žalované straně poskytnuta nevýhradní licence k užití funkcí a databáze počítačového programu. Strana žalovaná se zavázala platit za poskytnutí licence odměnu ve výši 7.000,- Kč měsíčně bez DPH počínaje dubnem 2011. Odměna byla splatná vždy k 15. dni následujícího kalendářního měsíce. Strana žalovaná přitom odměnu hradila do října 2013, za měsíce listopad a prosinec 2013 a dále leden, únor, březen, duben a květen 2014 strana žalovaná odměnu neuhradila, byť počítačový program v tomto období v plném rozsahu užívala. Pro případ prodlení byl sjednán úrok z prodlení ve výši 0,05 % denně z dlužné částky.
- 2.2 Dle smlouvy bylo sjednáno, že pokud po 90 dnech od data splatnosti neuhradí strana žalovaná splatnou odměnu, smlouva zaniká s účinky ex nunc. Jelikož strana žalovaná nezaplatila odměnu za měsíc listopad 2013, která byla splatná dne 15.12.2013, uplynutím 90 dnů, tj. k 15.3.2014, smlouva zanikla.
- 2.3 Strana žalovaná se písemně podáním vyjádřila pouze k nedostatku pravomoci Rozhodčího soudu ve věci nároku, o který byla žaloba rozšířena při ústním jednání konaném dne 21.1.2015. Při ústním jednání konaném dne 23.2.2015 pak strana žalovaná uvedla, že veškeré pohledávky z titulu licenční smlouvy straně žalující uhradila a od 15.3.2014 předmětný program neužívala a nemohlo tak dojít k tvrzenému bezdůvodnému obohacení.

3 DŮKAZY

- 3.1 Strana žalovaná navrhla provést důkaz výsledkem svědka, a to pana K, jednatele strany žalované, který měl svědčit k tvrzení strany, žalované, že předmětný program nebyl po 15.3.2014 užíván.

Podle § 126 odst. 4 občanského soudního řádu platí, že fyzická osoba, která je statutárním orgánem právnické osoby, může být vyslechnuta v řízení, jehož účastníkem je tato právnická osoba, jen podle § 131, tedy pouze tehdy, pokud dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak a jestliže s tím souhlasí účastník, který má být vyslechnut. Rozhodčí senát tak v první řadě poukazuje na skutečnost, že osoba, která je statutárním orgánem účastníka řízení, nemůže být vyslechnuta v postavení svědka, ale pouze ve zvláštním režimu dle § 131 o.s.ř.

Důkazní břemeno toho, že počítačový program H byl stranou žalovanou v předmětné době užíván, leželo na straně žalující. Toto břemeno přitom nebylo možné přenášet na stranu žalovanou, neboť tato by musela prokazovat tzv. negativní skutečnost (v tomto případě neužívání počítačového programu v rozhodném období), neboť požadavek na prokázání negativní skutečnosti (že se něco nestalo) je v rozporu s důkazní teorií, kdy negativní skutečnost může být fakticky „prokázána pouze prokázáním“ komplementární pozitivní skutečnosti, jež existenci prokazované negativní skutečnosti vylučuje (viz nálezy Ústavního soudu ČR I. 2631/2008). Rozhodčí senát tak dospěl k závěru, že je-li existence pozitivní skutečnosti (užívání programu) prokazována důkazy předloženými stranou žalovanou (aniž v tomto okamžiku tyto důkazy hodnotil), je tím prokazována (v negativním smyslu) i

komplementární negativní skutečnost (tj. neužívání programu). Z tohoto důvodu proto rozhodčí senát dokazování výsledkem jednatele strany žalované nedoplňoval.

Negativní skutečnost, k níž měl jednatel strany žalované vypovídat, přitom nemohla být prokázána ani nepřímými důkazy, např. důkazem o užívání jiného rezervačního systému, neboť ani prokázání této skutečnosti by nevylučovalo, že vedle toho docházelo i k užívání počítačového programu H.

4 ZJIŠTĚNÍ ROZHODČÍHO SENÁTU A ROZHODNUTÍ

- 4.1 Rozhodčí senát na základě provedených důkazů dospěl k závěru, že strana žalovaná se stala oprávněným uživatelem počítačového programu H, za což jí vznikla povinnost hradit sjednanou měsíční odměnu ve výši 8.470,- Kč včetně DPH, a to do 15. dne následujícího měsíce. S ohledem na ujednání, dle kterého smlouva automaticky zaniká marným uplynutím 90 dnů po splatnosti kterékoliv pohledávky strany žalované, a vzhledem k tomu, že strana žalující tvrdila nezaplacení odměny za měsíc listopad 2013 splatné dne 15.12.2013, dospěl rozhodčí senát ve shodě s tvrzením strany žalující k závěru, že licenční smlouva bez dalšího zanikla dne 15.3.2014.
- 4.2 Strana žalující žalobou uplatnila nárok na zaplacení ceny za užívání počítačového programu za listopad 2013 až květen 2014, přičemž pokud jde o měsíce listopad 2013 až únor 2014, klasifikovala tento nárok jako smluvenou odměnu za užívání programu dle smlouvy, a za měsíce březen až květen 2014 jako bezdůvodné obohacení vzniklé užívání programu po zániku smlouvy.
- 4.3 Jelikož smlouva, jak shora uvedeno, zanikla k 15.3.2014, a protože rozhodčí senát není vázán právní kvalifikací nároku provedenou stranou žalující, uzavřel rozhodčí senát, že za období od 1.11.2013 do 15.3.2014, tedy po dobu trvání licenční smlouvy, náleží straně žalující odměna za užívání počítačového programu ve výši sjednané v licenční smlouvě, tj. ve výši 8.470,- Kč měsíčně včetně DPH (za období od 1.3.2014 do 15.3.2014 náleží alikvotní odměna ve výši 4.098,- Kč), celkem tedy za období do ukončení licenční smlouvy **37.978,- Kč**. Tento nárok shledal rozhodčí senát s ohledem na shora uvedené skutečnosti po právu, neboť pokud strana žalovaná tvrdila, že veškeré pohledávky z titulu licenční smlouvy byly straně žalující uhrazeny, nepředložila k tomuto svému tvrzení jediný důkaz.
- 4.4 Pokud strana žalující dále požadovala zaplacení bezdůvodného obohacení za užívání počítačového programu bez právního důvodu za březen, duben a květen roku 2014, rozhodčímu senátu nezbylo než uzavřít, že tento nárok vzhledem k zániku licenční smlouvy k 15.3.2014 vznikl až od 16.3.2014, neboť teprve od prvního dne následujícího po zániku licenční smlouvy lze užívání počítačového programu H považovat za neoprávněné. Strana žalující přitom sice tvrdila užívání počítačového programu H stranou žalovanou za celý měsíc květen, z důkazu R však vyplývá, že poslední uživatelský přístup k programu nastal dne 21.5.2014. Bylo tak prokázáno, že strana žalovaná užívala počítačový program bez právního důvodu do 21.5.2014 a nikoliv do 31.5.2014, jak tvrdila strana žalující.
- 4.5 Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem (§ 40 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon). Jestliže tak počínaje dnem následujícím po zániku licenční smlouvy užívala strana žalovaná počítačový program H neoprávněně, má strana žalující

jako osoba vykonávající autorská práva k tomuto počítačovému programu (viz písmeno A preambule licenční smlouvy) právo na vydání bezdůvodného obohacení za takové neoprávněné nakládání s počítačovým programem (ve znění autorského zákona „dílem“), a to ve výši dvojnásobku odměny, která byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání.

V Praze dne 9. března 2015